

szerkesztő
dr. habil. Vas Bence

— • —

Zenepszichológia tankönyv

2015 Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézet

Zenepszichológia tankönyv

Szerzők:

- Laczó Zoltán pszichológus címzetes egyetemi docens (PTE Művészeti Kar,
Zeneművészeti Intézet);
- Dr. habil. Turmezeyné Heller Erika pszichológus egyetemi docens
oktatási dékánhelyettes (ELTE, Tanító és Óvóképző Kar);
- Dr. Honbolygó Ferenc pszichológus egyetemi adjunktus (ELTE PPK,
Pszichológiai Intézet);
- Dr. Stachó László pszichológus egyetemi adjunktus (LFZE, Kodály Intézet,
SZTE Zeneművészeti Kar);
- Dr. Bandi Szabolcs pszichológus (PTE Művészeti Kar, Zeneművészeti Intézet
PTE BTK Pszichológia Doktori Iskola);
- Szerkesztő: Prof. Dr. Vas Bence gitárművész, egyetemi tanár, művészeti és
tudományos dékánhelyettes (Pécsi Tudományegyetem, Művészeti Kar,
Zeneművészeti Intézet).

TARTALOMJEGYZÉK

A szerkesztő előszava 11

**Bevezetés a pszichológiába
(Laczó Zoltán) 15**

**A pszichológia ágai,
részterületei 19**

Az alkalmazott lélektanok 20

A pszichológia nagy iskolái,
irányzatok 21
Az alaklélektan 22
Mélylélektan 22
Kognitív pszichológia 23
Humanisztikus pszichológia 24

Zenepszichológia története 25

Bevezetés 25
A zenepszichológia története 25

Bibliográfia 41

**A zenei megismerés útjai
(Laczó Zoltán) 45**

A zenei megismerés útjai 47

Függelék 59

Az abszolút hallásról 61
A stílusérzék megjelenésének
korai lehetősége 62
A stílusok, mint zenei nyelvek
különbözősége 63

Bibliográfia 65

**Zene és
idegrendszer,
pszichoakusztika (Honbolygó
Ferenc) 69**

A hangok észlelése 71

- A hallási észlelés alapjai 71
- A hangok fizikai jellemzői 71
- A hangok szubjektív jellemzői 72
- A hallás biológiai háttere 73
 - A hallórendszer 73
 - A hallópálya 74
 - A hallókéreg 75
 - A hallás funkcionális agyi háttere 75
- A „hol” rendszer: a hallási objektumok lokalizációja 76
- A „mi” rendszer: a hallási objektumok felismerése 77
 - A hallási objektumok szétválasztása 77

A zene észlelése 78

- A zenei reprezentációk 78
- A dallam észlelése 79
- A hangmagasság észlelése a zenében 79
- A zenei hangok szekvenciális szerveződése 80
- A tonalitás észlelése 81
- A zenei hangok szimultán szerveződése 83
- A ritmus észlelése 83
- A tempó észlelése 83
- A ritmikai elemek csoportosítása 84
- Az idői szabályosság észlelése 85
- A ritmus észlelésének modelljei 86
- A ritmus észlelés agyi háttere 86

Bibliográfia 89

- A zenei képességek és fejlődésük (Turmezeyné Heller Erika) 93**

A zenei tanulás elméletei	95
A kognitív nézőpont fogalmainak zenei adaptációja	95
A zenei tanulásra kidolgozott elméletek	97
A „szakértelem” (expertise)-modell	99

A zenei kogníció fejlődésének életkori sajátosságai	100
A zenei észlelés képességének fejlődése	101
Dallam észlelése	104
A ritmikai képességek	106
A harmóniai észlelés és a többszólamúság észlelésének	107
A hangszín és a hangerő észlelése	108
Az éneklési képesség fejlődése	108
A zenei memória	110
A zenei írás-olvasás	112

Bibliográfia 119

„A jövő zenésze” – tehetséggondozás (Turmezeyné Heller Erika)	127
---	-----

A tehetség értelmezése 130

A környezet szerepe a zenei tehetség kibontakozásában	133
--	------------

Szemponatok a tehetség fejlesztéséhez	136
--	------------

**A motiváció szerepe a
zenetanulásban 137**

Bibliográfia 141

**Zene és személyiség (Bandi
Szabolcs Ajtony) 145**

Bevezetés 147

**Ki lelkét az ördögnek eladta:
naiv elképzelések a
zenészlélekről 148**

Az őstársadalom és a zene 148

Az antik világ zenészei 148

A virtuózok kora 148

**A „kísértő melódia” és a
szublimáló alkotó:
a pszichoanalízis művészet- és
zenefelfogása 149**

A pszichoanalízis születése:

Freud és a XX. század eleji

Bécs 149

A gyönyörködtető szublimáció
150

Reik pszichoanalitikus
zenekoncepciója 150

**Zenei vonások: a zenészek
személyisége vonáselméleti
keretben 151**

A vonáselméletekről általában:
a „személyiség építőkövei” 151

A vonáselméletek típusai:

lexikális vs. biológiai

megközelítések 152

Az út a zenei személyiség

felé: Cattell 16 faktoros

modellje 152

A zenei személyiség jellemző
vonásai 154

Intelligencia 155

Pathémia	155
Jólneveltség	155
Introverzió	155
Szorongás	156
Kitekintés: zenészek a Big Five koncepció tükrében	156

A szorongó zenész: okok és megoldási alternatívák 157

A szorongásról általában	157
A zenéhez és a zenész szakmához köthető szorongások	158
Mikor leszek elég jó?: a lámpaláz és a szociális szorongás okai	159
Szorongásoldó technikák zenészeknek	159
Elaboráció	159
Testmozgás	160
Relaxációs technikák	160
Meditáció	160
Mentálhigiénés és pszichoterápiás beavatkozások	160

Gyógyító muzsika: a zeneterápia alapjai 161

Bibliográfia 163

Hogyan nyerünk értelmet a zenéből? (Stachó László) 167

A zenei élmény 169

Az első találkozás 170

A zenei észlelés alapelvei 172

**Érzés nélkül nincs megértés
173**

**Az érzés- és érzelemkifejezés
módjai és pszichológiai
mechanizmusai a zenében 174**

**Hogyan adunk értelmet a
zenének? 178**

Gesztusok 178

Karakterek 179

A formai szerkezet 179

Narrativitás és drámaiság 180

Személyes asszociációk: a
zeneértés pszichodinamikus szin-
tje 180

A zeneértés kulturális szintje
181

**A zenei képesség lényege:
átérezés és időbeliség 181**

**Az affektív zenei képesség
elmélete 182**

Bibliográfia 185